

Imre Lajos

Ha egy művész a megszokottnál később jelentkezik a művészeti életben, ez nem a művészetnek, hanem inkább a művésznek okoz hátrányt, mert az elvesztett idő visszahozhatatlan. Elmondhatjuk ezt Imre Lajosról is, aki férfikora delén mutatkozott be a magyar grafikában, s aki mérnöki munkája mellett igyekszik grafikus elhivatottságának is eleget tenni. 1977 óta tagja a Képzőművészeti Alapnak, s egyre szaporodó ex librisei révén már számon tartják a mai magyar kisgrafika barátai.

1936. december 31-én született Hódmezővásárhelyen, ott is érettségizett, majd a budapesti műegyetemre került, ahol 1960-ban mérnöki diplomát szerzett. A középiskolai és a műegyetemi szabadkézi rajzórák iránti nosztalgia csak lassan érett benne alkotókedvévé. A döntő hatás 1967-es erdélyi utazásán érte: megismerkedett Gy. Szabó Bélával, a kiváló erdélyi grafikussal, aki nemcsak rajzait korrigálta, de bevezette a fametszés titkaiba is. Fokozatosan nyílt rá szeme mindarra, amit a körülöttünk levő világból megörökíteni érdemes. Idehaza a budapesti I. kerületi képzőművészeti körben, majd a Képző- és Iparművészeti Gimnázium egyéves esti tanfolyamán képezte tovább magát. Ekkor már mind több fametszetet készített. Ezek száma ma a százat is meghaladja. A képgrafikák mellett alkalmi grafikákat és ex libriseket is alkot; az utóbbiak száma harminc fölött van. Fametszetsorozata, a mappa formában közreadott „A kuruc szabadságharc tizenkét nevezetes vára” 1976-ban jelent meg, II. Rákóczi Ferenc születésének háromszázadik évfordulójára — korlátozott példányszámban (a bibliofileknek és a kisgrafika kedvelőinek öröme), a Radnóti verseskötethez készített kötésterve pedig a könyvművészet híveinek szerzett maradéktalan örömet.

Munkái közül elsősorban ex librisei szerepeltek kiállításokon. (1971 Keszthely: Virágok az ex libriseken; 1972 Mezőgazdasági Múzeum: Szőlő és bor a kisgrafikákon; 1974 Debrecen: Virágok az ex libriseken; 1976 Budapest, Természet-tudományi Múzeum: A természet világa a kisgrafikában.) Első önálló kiállítása 1979-ben volt szülővárosában, Hódmezővásárhelyen; ez a kiállítás átfogó képet adott teljes grafikai munkásságáról.

Imre Lajos grafikai világa részben a

természethez, részben a történelmi épületekhez: a várakhoz, régi templomokhoz stb. kötődik. Kifejezési eszköze, grafikai anyanyelve a fametszet, amely férfias, határozott, néha nyers is, de művészi ereje éppen ebben rejlik. A fekete-fehér világa legtöbbször drámai, ritkábban epikai, s csak egészen ritkán lírai: Imre Lajos metszetei jól példázzák mind ezt. A fekete és fehér egyensúlyának kitapogatása közben néha megkísérti a könnyebb ellenállás ördöge, homogén fekete felületei olykor ránehezednek a kompozícióra, és ott is „balladai homály”-t sejtetnek, ahol erre nincsen szükség. A metszetek nagyobb és java része azonban biztos egyensúlyérzékű, erőteljes kompozíciós készségről és külső-belső harmóniáról tanúskodik, Imre Lajos grafikája a *valóság költészete*. Úgy ragaszkodik a tárgyi világhoz, hogy majd minden alkotása szinte dokumentum, de a valóság köré történelmi atmoszférát teremt: egyéniségének alkotó ereje, szépet varázsoló játéka a csupasz sziklákból, a halott kövekből is kisugárzik. Tárgyközpontú és énközpontú egyszerre; az előbbi látható, az utóbbit csak érezni lehet. Tematikájának kiszélesedését minden bizonytalansággal meghozza az idő, különösen a most még hiányzó alakbrázolás megjelenését tartjuk elkerülhetetlennek.

Ex libriseinek témaválasztása azonos képgrafikáinak tematikájával, csak a kompozíció zártabb, a képteremtés feszegettebb. Az ex libris a mondanivaló egyénre hangolását is megköveteli, s Imre Lajos erre is figyel. Görög vázrajzokra emlékeztető kisgrafikai finom beleérző-képességre vallanak. Virágos ex librisein a színt is beiktatja művészi kelléktárába, igen eredményesen. Gábor Dénes részére készített ex librise (egyben legjobb kisgrafikája) hamisítatlan erdélyi levegőt áraszt. Szimbólumokat nem, vagy csak alig használ; még Kós Károly-emléklapján is valós elemekből áll össze az életút. Ez a szinte asketikus művészi magatartás a realizmus teljes diadala.

Imre Lajos mindig előre tekint; eddigi eredményeit csak közbülső állomásoknak érzi. Szeretne metszetsorozatot készíteni mindazon helyekről, amelyek Ady életében nagyobb szerepet játszottak, és szeretné megörökíteni Hódmezővásárhely tanyavilágának fogyó emlékeit is.

Galamboș Ferenc